

MFI Nieuwsbrief

winter 2013

Muktinath Foundation International (MFI) | Overtoom 77-2 | 1054 HC Amsterdam
T 020 - 4125821 | F 020 - 6160059 | E info@muktinath.org | W www.muktinath.nl

Met **zoon** Lama Wangyal naar **Muktinath**

door Myra van Zwieten

“Yes, WiFi!” Na een kleine week afzondering 3700 meter hoog in de Himalaya kon Sangye Pow, zoon en beoogd opvolger van Lama Wangyal, niet wachten tot we weer terug waren in ons guesthouse, op ‘nog maar’ 2.400 meter hoogte. Verheugden wij ons vooral in de warme douche, hij checkte onmiddellijk de kwaliteit van het Internet. En ja, gelukkig: snel genoeg voor live contact met zijn vrienden in Kathmandu, voor wie hij een kleine week offline was geweest. Een eeuwigheid dus, voor iemand van 21.

De week daarvoor, op woensdag 8 mei, waren we vertrokken uit Kathmandu. Het oorspronkelijke plan om samen met Lama Wangyal en Sangye Pow naar Muktinath af te reizen verviel vanwege het overlijden van de vader van Chime, de vrouw van Lama Wangyal, een paar dagen eerder. In alle rituelen die daarop zouden volgen vervulde Lama Wangyal een centrale rol, nog los van het feit dat hij zijn vrouw in deze moeilijke tijd natuurlijk niet alleen wilde laten. Dus reisden we met z'n drieën af. André en ik, samen met Sangye Pow, die pas één keer eerder in Muktinath was geweest: drie jaar daarvoor, samen met zijn vader.

Familieband

Sangye stond op een interessant kruispunt in zijn leven. De maand daarvoor had hij zijn

laatste examens afgerond met een hevig verlangen iets van de wereld te zien. Zoals vrijwel alle jonge Nepalezen wilde hij ‘naar Amerika’, de verzamelnaam voor de Verenigde Staten, Canada, of anders naar Australië. Weg, in ieder geval uit Azië. Hij had zelfs al een toelatingsbrief ontvangen van een Amerikaanse universiteit en er was er nog een onderweg, zo vertelde hij ons bij aankomst in Kathmandu, een paar dagen eerder.

Ons contact met Sangye was altijd al goed geweest. Van 8-jarig jongetje dat dol was op Bollywood-films tot schuchtere puber die alleen voor het familiediner uit zijn kamer kwam; net als de nonnen hadden we ook hem zien opgroeien. Gedurende al die jaren dat we tijdens onze Nepal-bezoeken in het guesthouse van zijn moeder Chime

verbleven, ontstond er ook met hem een familieband. Die werd nog intensiever door de gezamenlijke uitstapjes van André en hem. Wandelingen door Kathmandu waar van alles werd besproken: Sangye's opleiding, zijn toekomstdromen, en natuurlijk klassieke onderwerpen als muziek, meisjes en uitgaan.

Op weg

De dagen voor ons vertrek richting bergen was het onderwerp studiekeuze in relatie tot zijn mogelijke toekomst als Lama van Muktinath (zie kader) al veelvuldig besproken. Tussen André en Sangye, met ons drieën, met Lama Wangyal, met de jongste broer van Lama Wangyal, en in alle denkbare combinaties van al deze personen. Zo intensief zelfs dat Sangye, André en ik elkaar bij vertrek grappend beloofden ‘het’ er de aankomende week niet meer over te hebben.

Dat deden we dan ook niet tijdens de vliegreis naar de tussenstop Pokhara en onze overbruggingsmiddag in deze *hang out* van reizende hippie-jongeren. De talloze dreadlocks op straat bracht het onderwerp-waar-we-het-niet-over-zouden-hebben weliswaar even ter sprake, maar nee, we gingen er écht niet verder op door. Sangye liet sinds een aantal maanden zijn haar groeien en zou dat het liefst tot dreadlocks laten uitgroeien; een coupe waar hij zich op een Amerikaanse

Overerving Muktinath-lama's

De lama van Muktinath is een functie die in principe van vader op zoon overgaat. De erfopvolger heeft daarbij wel de keuze deze rol daadwerkelijk op zich te nemen. De huidige lama, Lama Wangyal, volgde overigens niet zijn vader, maar zijn grootvader op. Dat was bepaald door die grootvader zelf, Jampal Rabgyé Rinpoche. Daarmee ontstond wel een probleem, want de instructie voor de nieuwe lama dient mondeling te worden gegeven. Omdat Lama Wangyal op dat moment nog te jong was heeft Jampal Rabgyé zijn - heilige - instructies overgebracht aan een andere lama, die deze instructies een aantal jaar later aan Lama Wangyal zou doorgeven.

Deze lama, Lopon Gyerme Rinpoche, speelde een sleutelrol in het ontstaan van de Muktinath Foundation. Tijdens onze eerste trekking in Nepal, oktober 1999, wilde André per se een bepaalde - totaal onbekende - lama opzoeken. Bij terugkomst lieten we de foto's van deze ontmoeting zien aan de echtgenoot van Chime, de eigenares van het guesthouse waar we verbleven. Verbaasd riep Lama Wangyal toen uit: "Hoe ken je deze lama? Wie heeft je op hem afgestuurd? Dat is mijn leraar! Zie je die koffiepote? Die heb ik hem gegeven!" Dit was de start van onze gesprekken met hem over de nonnen van Muktinath.

universiteit goed mee zou kunnen vertonen. Maar op de Tibetaans-boeddhistische universiteit in India, de andere mogelijke optie voor zijn vervolgstudie, zou hij met zo'n kapsel teveel uit de toon vallen, dat was duidelijk. De volgende dag reisden we door naar Jomsom, waar we na een spannende vlucht (met veel wind tussen twee bergketens manoeuvreren richting een extreem korte landingsbaan) arriveerden in Tilicho, het guesthouse met WiFi waar we de week daarna weer zouden slapen. Hier hadden we het nog steeds niet over het niet-te-bespreken-onderwerp en dit hielden we vol tot de volgende ochtend, toen we met een klein busje richting Muktinath vertrokken.

Lama van Muktinath?

Het was op onze eerste dag in Muktinath dat Sangye zelf weer serieus over zijn studiekeuze begon. Wat was het geval? Sangye's droom om naar Amerika te gaan viel lastig te combineren met een toekomst als lama van Muktinath. Hoewel hij zelf nog helemaal niet wist of hij die functie wel

ambieerde en hij de toelatingsformulieren voor de Amerikaanse universiteit bij wijze van spreken al had ondertekend, was hij de laatste dagen sterk over zijn keuze gaan twifelen. Ons bezoek aan Nepal en gezamenlijke reis naar Muktinath had hier veel mee te maken, hoewel wij onze trip niet bewust zo hadden getimed - dat was 'puur toeval'.

In Muktinath zag Sangye het kruispunt waar hij zich op bevond bijna concreet voor zich. Tussen de besneeuwde bergtoppen, met uitzicht op de vallei waar zijn eigen toekomst misschien wel lag, kon hij zijn keuzes rustig overdenken. Letterlijk vanuit een ander perspectief dan in Kathmandu. Wat voor soort leven zou hij kunnen hebben als hij zich in de traditie van zijn familie als opvolger van zijn vader aan deze plek verbindt? Wat was nu eigenlijk de betekenis van Muktinath als pelgrimsoord? Wat zou hij hier voor de nonnen kunnen betekenen? En voor de lokale bevolking?

Pelgrimsoord

Sinds wij er in 2000 voor het eerst kwamen is er in Muktinath ontzettend veel veranderd. Reisden wij die eerste keer op paardjes, tegenwoordig is er een weg waarover

jeeps en bussen rijden. Inmiddels is er elektriciteit, heeft vrijwel iedereen een mobiele telefoon en wordt er volop gebouwd, niet alleen in Muktinath zelf (zie kader), maar ook in de omliggende dorpen. Er verrijzen 'Muktinath lodges', 'Muktinath guesthouses' en 'Muktinath restaurants'; allemaal tekenen dat het pelgrimsoord in aanzien stijgt.

In plaats van de simpele slaapverblijven die er tien jaar geleden stonden, zijn er nu twaalf hotels, een aantal dat bij het begin van het dorp prominent op een welkomstbord staat aangegeven.

Hoe de almaar toenemende stroom pelgrims en toeristen de plek precies zal veranderen is nog onduidelijk. Maar vaststaat dat het belang van Muktinath alleen maar zal toenemen; voor de vallei zeker, maar waarschijnlijk ook voor het hele

land. Dit jaar zagen we voor het eerst een ansichtkaart van de centrale tempel van Muktinath, met daaronder de tekst: *'Most holy place in Nepal'*.

Ter plekke realiseerde Sangye zich dat hij, als de nieuwe lama van Muktinath, mogelijk invloed zou kunnen hebben op al deze ontwikkelingen. 'Goh, interessant!', zagen we Sangye denken. Zijn gesprekken met André, ingevoerd in alle ins en outs van de cultuur-historische situatie van Muktinath, verdiepten dit nieuwe perspectief nog verder. Daarmee kwam het oorspronkelijke dilemma over zijn studiekeuze weer in een ander daglicht te staan.

Tibetaans-boeddhistische filosofie

In Kathmandu waren de gesprekken met zijn vader en oom, de broer van Lama

Wangyal, voornamelijk gegaan over het belang van een opleiding in de boeddhistische leer. Vier jaar eerder had Sangye al eens een jaar in Varanasi, India, gestudeerd. Hier staat de universiteit op het gebied van Tibetaans-boeddhistische filosofie.

Heimwee had hem echter terug naar Kathmandu gedreven, waar hij zijn middelbare school afmaakte. Nu, met Sangye's op handen zijnde vertrek naar de Verenigde Staten, werd de kans dat hij zijn boeddhistische studie ooit nog serieus zou oppakken wel erg klein. Daarom legde Sangye's oom, Budjum, hem uit waarom de keus om juist nu voor Varanasi te kiezen, in feite de meest rationele optie was. Een degelijke studie op het gebied van filosofie zou hem een stevige basis geven, die hem de rest van zijn leven van pas zou komen.

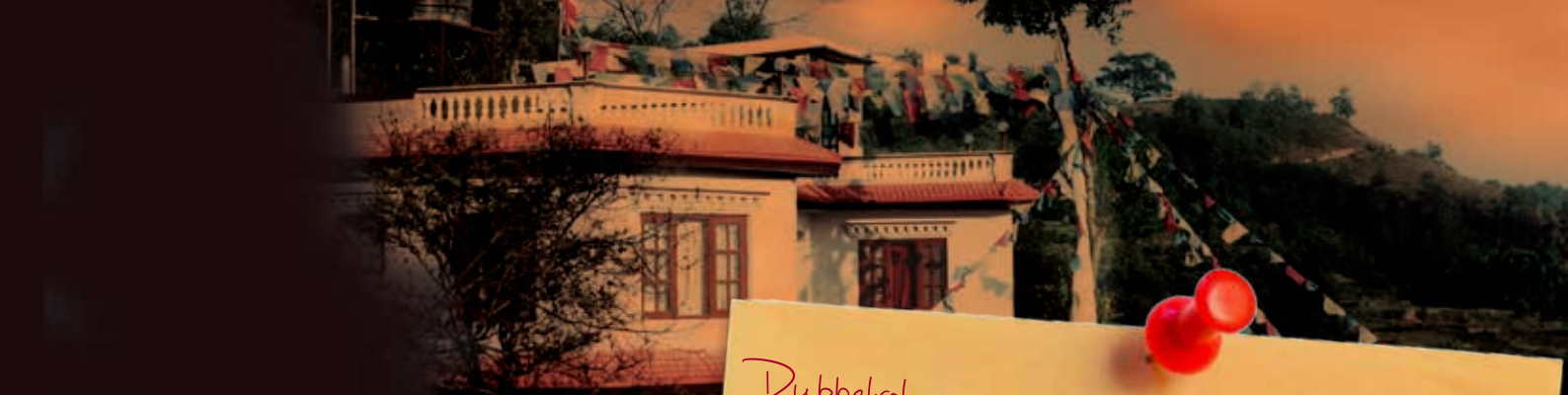
Bouw in Muktinath

Lama Wangyal heeft een grote subsidie ontvangen van de Nepalese overheid om een van de tempels in Muktinath te restaureren. Deze restauratie van de *Padhmasambhava-gompa* was in volle gang toen wij daar waren. Voor de financiering van de beelden in deze tempel heeft Lama Wangyal, samen met het plaatselijk comité, een rondgang gemaakt langs alle dorpen in de vallei om het belang van Muktinath uit te leggen. Als gevolg hiervan wordt vrijwel de hele financiering van deze beelden nu gesponsord door lokale bewoners.

Daarnaast zijn er voorbereidingen gaande voor de bouw van twee grote beelden bij de centrale ingang van Muktinath: een van Boeddha en een van de hindoe-godheid Vishnu. Afgelopen jaar is er ook een nieuwe ruimte voor Lama Wangyal gebouwd. Door de groei van Muktinath komen er meer bezoekers die op gepaste wijze ontvangen dienen worden door de Lama van Muktinath, en daarvoor is een eigen ruimte wel zo prettig.

Dubbelrol nonnen
Met de groei van Muktinath als pelgrimsoord ontwikkelt ook de rol van de nonnen zich. Aan de ene kant zijn ze inmiddels veelgevraagd ('little bit famous', zoals ze zelf zeggen) voor het doen van puja (gebedsdienst). Aan de andere kant is er door de toename van het aantal bezoekers steeds meer te doen in hun rol als caretaker: pelgrims ontvangen en rondleiden over het terrein, en de tempels netjes houden. Beide rollen zijn belangrijk. De eerste omdat de lokale bevolking voor het houden van puja's betaalt, bijvoorbeeld bij ziekte of overlijden. Dit zorgt voor een mooie aanvulling op het door de MFI gefinancierde levensonderhoud. De tweede rol, ook essentieel voor de lange termijn. Als gastvrouwen houden ze de plek levend en voorkomen daarmee dat Muktinath een soort openluchtmuseum wordt. Hun eigen dagelijkse beoefeningen in één van de tempels op het terrein dragen bij aan deze verdiepende sfeer. De grote uitdaging voor de komende tijd is deze twee verschillende rollen van de nonnen goed in balans te houden.

Zelfs als hij daarna alsnog iets van business wilde studeren, zou hij profijt hebben van zijn kennis van de boeddhistische beginselen. Andersom zou echter veel lastiger worden. Koos hij nu voor een studiercarrière in de VS, dan zette hem dat op een achterstand die hij moeilijk meer in zou kunnen halen. Zelfs ten opzichte van de vele Westerlingen die zich tegenwoordig zo grondig in deze richting scholen. Eigenlijk was Sangye al na die indringende gesprekken in Kathmandu overtuigd geraakt. Maar het was pas in Muktinath dat hij aan het idee begon te wennen dat zijn toekomst – althans voorlopig – niet in Amerika lag.

Ritueel bad

Zo werd deze gezamenlijke trip naar Muktinath ook voor ons een soort pelgrimstocht. Sangye zag de contouren van zijn toekomst steeds helderder voor zich. Varanasi zou zijn eerstvolgende bestemming worden. Heel concreet betekende dit in elk geval dat hij, terug in Kathmandu, zijn haar weer kort zou laten knippen. En, hij besloot het rituele bad te nemen waarvoor de pelgrims uit heel Azië naar Muktinath komen: op blote voeten over de stenen in fluks tempo onder de 108 fonteynen met

heilig, maar ijskoud smeltwater door lopen. Ondertussen bleef hij maar vragen stellen over de betekenis van de vele heiligdommen in Muktinath. Wat is er zo bijzonder aan dat oude beeld van klei in de Padmasambhava tempel? Wat is precies het belang van de lokale fossielen, de *saalagrama shila's*, voor de hindoe-pelgrims? En hoe zat het volgens André nu eigenlijk met die beroemde eeuwige vlam in de tempel van de nonnen: is dat echt iets heiligs of meer een bijzonder natuurverschijnsel?

Spiritueel leven?

Onderliggend thema in al deze gesprekken was het belang van spiritualiteit in de huidige tijd. Hoe kun je de aandacht voor spiritualiteit combineren met een wereldlijk leven? In de Tibetaans-boeddhistische traditie van de Lama van Muktinath zou Sangye's keuze voor een spiritueel leven in elk geval niet een keuze tegen een gezinsleven hoeven inhouden. Maar wat betekende een spiritueel leven voor hem dan wél, als hij geen monnik zou worden?

Daar zaten we dan, in Muktinath. Wij, twee (bijna-)vijftigers uit Nederland, en al ons (halve) leven gefascineerd door dit soort wezenlijke vragen. Hij als 21-jarige jongen uit Kathmandu, meer vertrouwd met Internet dan met de bergtoppen van de Himalaya. Tegelijkertijd superslim, leergierig, en begenadigd met een zuivere, open geest. Het leverde prachtige gesprekken op. Daarin kwam ook het leven van de nonnen ter sprake. In plaats van hun leven te beschouwen vanuit wat ze niét hebben (een gezinsleven, lang haar, Internet), ging het in onze gesprekken met Sangye steeds meer over wat de nonnen wél hebben en waar hun soort leven hen toe in staat stelt. Contemplatie en boeddhistische studie; welke betekenis kan dat in iemands leven hebben? Tijd hebben voor verdieping, via studie en de gezamenlijke beleving van rituelen: hoe ziet dat er concreet uit? Dagelijks in puja zitten: welk effect heeft dat eigenlijk op de manier waarop je tegen de wereld aankijkt? Van jongs af aan was Sangye al gewend met de puja

van de nonnen mee te doen, maar nu ging hij hier weer op een andere manier tegenaan kijken. Vanuit deze invalshoek kwam ook het belang van retraites ter sprake, met name in onze drukke tijd, waarin we altijd maar bereikbaar zijn en al onze aandacht opgeslurpt wordt door de dagelijkse besommeringen. Zou Muktinath hier misschien een rol in kunnen spelen? Zou Muktinath wellicht ooit, behalve een pelgrimsplaats, ook een retraite-oord kunnen worden?

Zo zagen we Sangye bijna per dag enthousiaster worden over de mogelijkheden van zijn mogelijk toekomstige rol als lama van Muktinath. Maar eerst terug naar huis. Op naar de WiFi en zijn leven in Kathmandu. En wij naar ons eigen drukke leven in Nederland. Maar met een prachtige ervaring rijker. Ons contact met Sangye had onze reis van afgelopen voorjaar op bijzondere wijze verdiept.

Terug in het vliegtuig en nog vele weken en maanden daarna merkte ik het verschil. Dit keer had ik niet alleen de nonnen in gedachten mee terug naar huis genomen, maar ook Sangye Pow. De volgende lama van Muktinath? Wie zal het weten.

Bijna 30 nonnen

Tijdens ons bezoek in Nepal hebben we dit keer álle 29 nonnen gezien. Dit komt niet altijd voor, want niet elke keer dat we in Nepal zijn maken we de (lange) reis naar Muktinath, waardoor we de nonnen die op dat moment in de bergen zijn dus niet ontmoeten. Maar dit keer zagen we zowel de nonnen die in het Kopan-huis waren (vijf), als het merendeel van de nonnen dat in Muktinath was. Daarbij hadden we extra geluk, want er studeren momenteel twee nonnen in India. Maar net tijdens ons verblijf waren zij voor vakantie terug in de Muktinath-vallei, zodat we ook van henzelf konden horen hoe het hen in het klooster in India beviel. Zij verblijven daar voor vier jaar, waar zij een verdiepende studie volgen speciaal voor nonnen uit hun traditie. Zowel de studie als hun kost en inwoning worden door dit klooster in India gefinancierd.

Verder konden we kennis maken met de zeven (!) nieuwe nonnen (zie foto onder). Een aantal van hen zijn nog erg jong, en volgen ook alleen nog wat basisonderwijs. Ze komen echter uit heel arme gezinnen, vandaar dat ze in Muktinath toch beter af zijn dan bij hun families in de afgelegen berggebieden, tegen de Tibetaanse grens aan.

Omdat er steeds meer nonnen bij komen (Lama heeft het plan de groep tot ongeveer 50 nonnen uit te laten groeien) ontstaan er wel wat meer zorgen over de financiën. Gelukkig zijn de nonnen steeds beter in staat ook voor wat eigen inkomsten te zorgen. Met het doen van puja en met het kleine winkeltje, bij de centrale poort van Muktinath, dragen zij nu ook zelf bij aan hun levensonderhoud, naast de donaties van de MFI.

We denken erover langzamerhand naar een andere vorm van financiering over te gaan, bijvoorbeeld meer op projectbasis. Hier hebben we ook diverse gesprekken met de nonnen over gevoerd (zie foto boven). De financiering van hun kleding zouden we bijvoorbeeld op die manier aan kunnen pakken. Warme, comfortabele kleding voor in Muktinath en nieuwe winterjassen (voor iedereen dezelfde) hebben ze namelijk hard nodig. In de volgende nieuwsbrief zullen we u hier verder over informeren.

SEPA: nieuwe vorm van incasso's

Zoals u waarschijnlijk wel weet veranderen in 2014 de voorwaarden voor het betalingsverkeer. Ook wij stappen per 1 januari over op de zogeheten SEPA-incasso's. Vanaf dat moment zullen we uw donatie aan de MFI op of rond de 20^e van de maand incasseren. In geval van een kwartaalbedrag zal dat op of rond de 20^e zijn van de maanden januari, april, juli en oktober. Op uw (digitale) rekeningafschrift komt u nieuwe informatie tegen zoals het incassantenummer (NL81ZZZ341330180000) en uw machtigingskenmerk.

(Kerst)kaarten bestellen?

mail evelien@beeldigontwerp.nl

Muktinath Foundation International (MFI)

Overtoom 77-2 | 1054 HC Amsterdam

T 020-4125821

F 020-6160059

E info@muktinath.org

W www.muktinath.nl

Bankrekening (IBAN)

Muktinath Foundation International

NL96ABNA0567945472

De Muktinath Foundation International (MFI), opgericht in april 2000, ondersteunt de nonnen van Muktinath, een interreligieus pelgrimsoord voor zowel Boeddhisten als Hindoes, gelegen op 3700 meter hoogte in het Himalaya-gebergte in Nepal. De nonnen zijn verantwoordelijk voor het beheer van de tempels en het ontvangen van de pelgrims. Daarnaast volgen zij een spirituele opleiding.

Het bestuur van de MFI bestaat geheel uit vrijwilligers:

André Kalden, *voorzitter*

Myra van Zwieten, *secretaris*

Linda Zandbelt, *penningmeester*

Evelien Philippa, *bestuurslid*

Myra de Rooy, *bestuurslid*

Geert van Rumund, *bestuurslid*

Vrienden van Muktinath

De vaste periodieke bijdragen van de Vrienden van Muktinath brengen voor een belangrijk deel het geld op dat nodig is voor het dagelijks levensonderhoud van de nonnen. Hiermee vormen deze donaties de basis voor het werk dat de MFI doet.

Wilt u zich ook als *Vriend van Muktinath* opgeven? Een berichtje (schriftelijk, telefonisch, of per e-mail) aan het secretariaat is genoeg. Wij sturen u dan een machtigingsformulier waarop u het bedrag kunt aangeven dat u per maand of kwartaal wilt doneren. Dit formulier kunt u ook downloaden op <http://www.muktinath.nl/donaties.htm>. Als u het bedrag liever zelf periodiek overmaakt kan dit natuurlijk ook. Uiteraard blijven ook uw incidentele bijdragen van harte welkom!

U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u (ooit) geld aan de MFI heeft gedoneerd of actief uw interesse in ons werk heeft getoond. Mocht u niet langer prijs stellen op ontvangst van deze nieuwsbrief, laat ons dit dan even weten, via ons postadres of met een mailtje naar mail@myravanzwieten.nl